

Nekateri problemi tržišča z volno

Ukrepi, ki smo jih lani storili — plafoniranje prodajnih cen volne in obvezna prodaja na avkcijskem mestu — so pozitivno delovali na urejevanje tržišča volne, na enakomernost preskrbo industrije s surovinami iz domačih virov itd.

Toda ne bi mogli trditi, da so ti ukrepi povzročili nekakšno močnejšo stabilizacijo tega tržišča. To pa iz več vzrokov. Splošna deficitarnost volne, zlasti kvalitete, neorganiziran nastop številnih podjetij pri odkupu, kršitev predpisanih cen na razne načine, kršitev predpisanih standardov v prometu in drugi pojavi, ki močno vplivajo na gibanja tržišča volne, so delovali tako, da podvzeti ukrepi niso bili dovolj učinkoviti.

Znano je, da je volna pri nas zelo deficitaren artikel. Čeprav je število ovc v primerjavi s številom prebivalstva zadovoljivo, je proizvodnja volne zaradi nezadostnega donosa na ovco še vedno premajhna. Povprečno dobivamo 1,4 kg volne na ovco, medtem ko povprečni donos v državah z razvito živinorejo znaša 3 do 5 kg.

Razen majhnega donosa na ovco je problem tudi velika udeležba grobe volne v celotni proizvodnji. Grobe volne ne moremo uporabljati za proizvodnjo kvalitetnih tkanin, tako da moramo vsako leto uvažati velike količine kvalitetne volne za industrijske potrebe.

Doslej smo marsikaj ukrenili za pospeševanje ovčarstva, zlasti za izboljšanje kvalitete volne. Zlati ti ukrepi niso bili sistematični, organizirani in strokovni, izvajali pa so jih samo v nekaterih ožjih območjih.

Akcijsko za povečanje donosa in izboljšanje kvalitete volne so

doslej predvsem vodili samo na socialističnem sektorju in mnogo manj na individualnih poslastih. Nedvomno so le majhne gnotne možnosti preprečevale širšo akcijo. Vendar pa lahko ugotovimo, da je med drugim organizacijska neurejenost tržišča precej onemogočala takšne rezultate, kakor smo jih pričakovali od te akcije. K temu so precej prispevala tudi odkupna podjetja, saj so volno slabe kakovosti plačevala kot volno dobre kakovosti. Tako proizvajalci niso bili dovolj zainteresirani za popolno izvedbo ukrepov za pospeševanje živinoreje in izboljšanje kvalitete volne.

Glede pospeševanja ovčarstva in izboljšanja kakovosti volne prav tako lahko ugotovimo, da industrija doslej ni bila dovolj zainteresirana, ker je lahko dosegala večjo rentabilnost z uvozom kvalitetnejše volne (merino in polmerino).

Glede na povečane potrebe se vedno močnejše postavlja problem povišanja povprečnega donosa in izboljšanja kakovosti volne kot enega izmed prvih pogojev za ureditev tržišča.

Nekateri ekonomisti in agronomi so iskali rešitev za to vprašanje zlasti v zviševanju odkupnih cen, niso pa upoštevali da so sedanje odkupne cene volne višje od odkupnih cen nekaterih drugih važnih kmetijskih proizvodov, zanemarjali pa so tudi druge ukrepe za zvečanje proizvodnje, organizacijsko ureditev tržišča itd.

Vzreja in pravilno razdeljevanje plemenskih ovc s tanko volno, selekcija in vzreja domače rase ovc s kvaliteto volno — kot pripravljalna baza za merinizacijo — in drugi ukrepi so danes osnovni pogoj za reševanje navedenega problema.

Akcija v tej smeri se mora pač bolj razširiti, kakor se je doslej. Mora biti dobro in strokovno organizirana, pa tudi z večjim sredstvi ji je treba pomagati. Razen sredstev za pospeševanje kmetijstva, ki jih ovčarstvo že tako prejema, je v ta namen ustrezni odbor zveznega izvršnega sveta sklenil, naj tekstilna industrija poleg tistih sredstev, ki jih lahko uporabi iz sklada za pospeševanje proizvodnje, zagotovi še posebna sredstva za pospeševanje ovčarstva v višini 4% prodajnih vrednosti vseh volnenih tkanin in končnih proizvodov iz volne vlečene in česane preje. Tako se zagotovi približno 160 milijonov dinarjev za pospeševanje ovčarstva na leto. Sedaj je torej najvažnejše to, da se vsa sredstva uporabijo najbolj smotno, pri čemer imajo posebno nalogo kmetijske zadruge, kmetijske organizacije in ustanove ter tekstilna industrija.

Ker so sedanje cene volne v primerjavi s cenami drugih kmetijskih proizvodov pravilne in torej dovolj stimulativne za proizvajalce, je gospodarski odbor zveznega izvršnega sveta sklenil, da bodo letos za volno ostale iste cene, kakor so veljale lani, s to določbo, da se volna ovc merino in polmerino odkupuje in prodaja po cenah, kakor se bodo formirale na tržišču. Prav tako so sklenili, da bo

plafonirana cena strojne volne, ker je svobodno formiranje te cene doslej povzročalo nesklad med temi in predpisanimi cenami drugih vrst volne. Svobodno formiranje cen za volno merino in polmerino je bilo uvedeno zato, da bi proizvajalci še bolj težili k vzreji ove merino in polmerino, za katerih volno se naša industrija močnejše zanima.

Vsi omenjeni ukrepi za povečanje proizvodnje in izboljšanje kakovosti volne bodo bolj učinkoviti, če bomo še pred tem podvzeli določene ukrepe za organizacijsko urejevanje tržišča. V današnjih razmerah je to pač najbolj pereč problem.

Ta problem je v tem, da se z odkupovanjem volne pečajo številna podjetja, ki na tržišču nastopajo neorganizirano.

Pred letom 1952 je odkup volne opravljalo nad 10 specializiranih podjetij z več kakor 1.500

registriranimi odkupovalci. Ta podjetja so imela svoja določena poslovna območja. V letu 1954 in zlasti v letu 1955 se je število teh podjetij občutno povečalo. Sedaj je več kot 60 specializiranih podjetij s preko 5.000 odkupovalci. Razen teh so še druga podjetja, ki so registrirana med drugim tudi za odkup kož in volne, in še vedno se čuti težnja povečanja tega števila. Vse to je povzročilo nehalno konkurenco, umetno vpraševanje, kar je še bolj povečalo razpon med odkupnimi in tržnimi cenami. Odkup je zato dokaj težavnejši.

Ker je volna deficitaren artikel, ni bil doslej plasma volne nikakršen resen problem. Zato gospodarske organizacije niso upoštevale določenih standardov in predpisanih cen. Postalo je že docela reden pojav, da slabšo volno plačujejo enako kakor volno boljše kakovosti. Predpi-

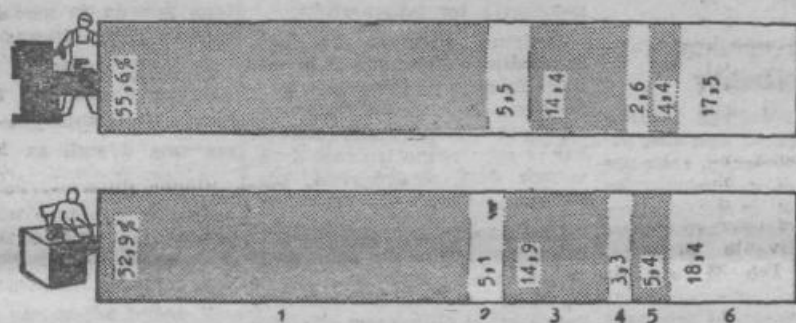
sane maksimalne prodajne cene so kršili zelo različno: s preklasifikacijo volne iz nižje v višjo kategorijo; predpisanim cenam je industrija dodajala razne manipulativne stroške itd. Vse to je onemogočilo, da bi podjetja za odkupovanje volne nastopala organizirano na tržišču.

Glede na takšno situacijo na tržišču lahko sklenemo, da je treba v odkupu napraviti določeno rajonizacijo. Zveza trgovskih zbornic bi se morala resno posvetiti tej nalogi in pravočasno storiti vse za hitro rajonizacijo, saj pomenijo, da bo ta ukrep prispeval k urejevanju razmer na tržišču volne.

Razen tega bi bilo treba promet volne še vedno voditi samo na avkcijskem mestu, ker se je pokazalo, da so ta mesta kljub nekaterim pomanjkljivostim vendarle važen faktor stabilizacije tržišča.

P. Begdić

DRUŽINSKI PRORAČUN V LETU 1955

1. Prehrana
2. Pijača in tobak
3. Obleka in obutev

4. Stanovanje
5. Kulturno in družbeno življenje

STRUKTURA STROŠKOV DELAVSKE DRUŽINE PO REPUBLIKAH

ODSTOTKI

	Srbija	Hrvat.	Slov.	BH	Makedon.	C. gora
Prehrana	55,0	57,2	53,9	54,0	57,8	61,4
Pijače in tobak	5,0	5,8	5,5	5,2	5,9	8,7
Obleka in obutev	14,5	13,6	15,5	15,6	13,9	11,3
Stanovanje	2,5	2,7	2,7	2,5	2,5	2,3
Kurjava in razsvet.	6,5	5,7	5,4	7,2	7,8	7,9
Pohištvo	5,6	3,1	5,2	5,9	3,6	2,3
Higiena	2,7	3,7	4,2	2,9	2,9	2,6
Kulturno življenje	4,5	4,5	4,6	4,1	4,0	1,9
Drugi stroški	3,7	3,7	3,0	2,6	1,6	1,6
Skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Statistična služba vodi že nekoliko let anketo o proračunih delavskih in uslužbenških družin. Vpisujejo se dohodki in izdatki določenega števila posebej izbranih družin delavcev in uslužbencev in računa povprečje.

Prinašamo podatke za povprečne delavske in uslužbenške družine z možem, ženo in dvema otrokoma.

Kakor vidimo, predstavljajo stroški za prehrano največji del stroškov povprečne družine. Ta del stroškov še vedno raste. (Leta 1953 je znašal 51,4 odstotka, leta 1954 — 52,7 odstotka, lani pa 55,6 odstotka.) Po drugi strani pa so stroški za stanovanje izredno

di več. Prav tako so še vedno relativno majhni izdatki za kulturno in družbeno življenje ter higienske potrebe.

Stroški uslužbenške družine se dosti ne razlikujejo od stroškov delavske družine. Nekaj manjši del gre za hrano in pijačo ter tobak, nekaj več pa za stanovanje, kulturno življenje, obutev in obleko.

So pa precejšnje razlike med posameznimi področji in posameznimi republikami glede strukture stroškov. Delavska družina v Sloveniji daje za prehrano 53,9 odstotka, v Črni gori pa 61,4 odstotka. Za higienske potrebe trošijo v Črni gori 2,6 odstotka, v Srbiji 2,7 odstotka, v Sloveniji pa 4,2 odstotka.

NAROČNINA ZA »NAŠO SKUPNOST«

znaša za eno leto 250 in za pol leta 125 dinarjev. Naročnino pošljite na naš tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani št. 60-KB-5-Z-367 s posebno oznako za »Našo skupnost«.

Če pa morda želite srbohrvatsko izdajo (v cirilici ali latinici) ali makedonsko izdajo, pošljite naročnino na naslov: »Naša zajednica«, Beograd — Dečanska 35, tekoči račun 102-T-349 s pripombo za »Našo zajednico«. Na hrbtni strani napišite, katero izdajo želite.

»NAŠA SKUPNOST«

nudi članom delavskih svetov, občinskih odborov in svetov ter organov družbenega upravljanja v šolstvu, zdravstvu, hišnih svetih in trgovini možnost uspešnega ekonomskega izobraževanja, ker objavlja članke, razprave in obvestila o vseh vprašanih družbenega upravljanja iz najavtoritativnejših virov.

Ker brez potrebnega ekonomskega in političnega znanja v organih družbenega upravljanja ni mogoče uspešno sodelovati in zlasti ne pravilno in kvalitetno ODLOČATI, segajte po »NAŠI SKUPNOSTI« in izpopolnite svoje znanje.